

Izhaja vsak dan razen sobot, nedelj in praznikov.
Issued daily except Saturdays, Sundays and Holidays.

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Uredniški in upravniški prostori:
2637 South Lawndale Ave.
Office of Publication:
2637 South Lawndale Ave.
Telephone, Rockwell 4904

LETO—YEAR XXXII. Cena lista je \$6.00. Entered as second-class matter January 16, 1932, at the post-office at Chicago, Illinois, under the Act of Congress of March 3, 1879. CHICAGO, ILL., ČETRTEK, 1. FEBRUARJA (FEB. 1), 1940. Subscription \$6.00 Yearly. STEV.—NUMBER 23

Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in section 1108, Act of Oct. 3, 1917, authorized on June 14, 1918.

Amerika poslala dvesto bojnih letal Finski

Dva ameriška parnika pripeljala letala v norveško luko, odkoder so bila takoj poslana po železnici na Finsko. Finski letalci napadli z bombami sovjetske pomorske in letalske baze. Tristo ruskih bombnikov uničenih in osemsto letalcev ubitih od izbruha vojne

Kanadske unije dobile koncesije

Preiskava vzrokov industrijskih sporov

Ottawa, Kanada. — (FP) — Delavski minister Norman McLarty je sprejel delegacijo kanadskih unij CIO v svojem uradu in jo zagotovil, da bo upošteval njene sugestije glede preiskave vzrokov industrijskih sporov. Dva dni pozneje je naznanil, da bo preiskava raztegnjena na tovarne, ki izdelujejo municijo in orožje. Delegacija je med drugim predlagala, naj vlada nastopi proti delodajalcem, ki se nečesto pogajajo z reprezentantni organiziranih delavcev.

Delegacija je bila poslana k ministru po prvi konferenci novoustanovljenega odbora industrijskih unij. Konferenca so se udeležili reprezentantje unije oblačilnih delavcev, Ameriškega časnikaškega gilda, unije usnarskih delavcev ter unij ježlarskih, livarskih, avtnih in čevljariskih delavcev.

Silby Barrett, član avtne unije in načelnik odbora industrijskih unij, je naznanil, da kanadske unije lahko v smislu zaključkov, sprejetih na konvenciji unij CIO, lahko ustanove Kongres kanadskih unij. Povedal je, da se bo to zgodilo v bližnji bodočnosti. Unije CIO v Kanadi imajo okrog 60.000 članov. Avtonomija teh je večja nego unij Ameriške delavske federacije, ki se morajo pokoriti ukazom ameriških voditeljev ADF.

Delegacija je opozorila delavski department, da ne more biti nevtralen. Postavi naj se na stran delavskih unij. Trgovinski department financira program podjetnikov in trgovcev z denarjem iz vladne blagajne. Reprezentantje unij CIO so zahtevali, da mora vsako podjetje, ki dobiva vladna naročila, dati garancijo, da se bo pogajalo z delavskimi unijami. Te morejo imeti svoje predstavnike v vseh vladnih odborih. Druge zahteve so se nanašale na mezde in delovne pogoje.

Unije so se izrekle za organizatorično kampanjo, ki naj bi pognala neorganizirane delavce v krog CIO. Sklenjeno je bilo, da unije izdajajo svoj list, da seznanijo javnost s svojimi cilji in nameni ter delavsko zgodovino.

Bojazen pred vojno se plegla v Belgiji

Bruselj, Belgija, 31. jan. — Bojazen pred vojno, ki je dosegla višek pred dvema tednoma, se je plegla, ko so Nemci na drugi strani odprli mejo pri Eupenu. Vozovi belgijske cestne železnice zdaj lahko prečkajo mejo. Belgija je odredila delno demobilizacijo svoje oborožene sile. Večje število vojakov se je vrnilo domov, toda razen pušk so vzeli s seboj vsa druga oprema. Ako se bo pokazala potreba, se bodo lahko takoj vrnili k svojim regimentom.

Okrog 45.000 ruskih vojakov se nahaja v bližini Salla in se pripravljajo na ofenzivo. V bitkah na tej fronti pred nekaj dnevi so bili Rusi poraženi.

Fronte. Okrog 45.000 ruskih vojakov se nahaja v bližini Salla in se pripravljajo na ofenzivo. V bitkah na tej fronti pred nekaj dnevi so bili Rusi poraženi.

Fronte. Okrog 45.000 ruskih vojakov se nahaja v bližini Salla in se pripravljajo na ofenzivo. V bitkah na tej fronti pred nekaj dnevi so bili Rusi poraženi.

Fronte. Okrog 45.000 ruskih vojakov se nahaja v bližini Salla in se pripravljajo na ofenzivo. V bitkah na tej fronti pred nekaj dnevi so bili Rusi poraženi.

Domače vesti

Vesti iz Kansasa

Arma, Kans. — V sosodnjem Franklinu je 27. januarja umrl Anton Kosić, star 73 let in doma iz Nova Gorice od Sv. Križa pri Litiji. Ročal je dve leti in pol na srčni hibi. V Ameriki je bil 35 let in tu zapuša ženo in tri sinove. Bil je član društva 434 SNPJ in tudi KSKJ. — V Chicopeeju je pred dnevi umrl Marko Spajzar, star 74 let. Živel je tam čez 40 let in zapuša ženo in odrasle otroke. — V Frontenacu je umrla Mary Kozman, stara 82 let. Tamkaj je bivala 52 let in zapuša odrasle otroke.

Nov grob v Oklahomi

Adamson, Okla. — Po dolgi bolezni je 23. jan. preminula Margareta Skvarš, stara 70 let. Zapuša moža in hčer Johano Sivie.

Član umrl v Penni

Windber, Pa. — Dne 27. januarja je tu podlegel rudarski naduh Math Lovronja, član in večletni tajnik društva 421 SNPJ, doma od Karlovca. Zapuša ženo in dve hčeri v starosti 16 in 17 let.

Član v bolnišnici

Detroit, Mich. — Frank King, član društva 518 SNPJ, se nahaja v bolnišnici Delray, kjer se bo moral podvreči težki operaciji. Društvo mu želi hitrega okrevanja in priporoča članom, naj ga obiščejo v sobi št. 19, drugo nadstropje.

Clevelandske novice

Cleveland. — Dne 29. januarja je v bolnišnici umrla Terezija Hočevar, roj. Gričar, stara 60 let in doma iz Grčevja pri Novem mestu. V Ameriki je bila 41 let in zapuša moža, sedem sinov in šest hčera.

Iz New Yorka

New York. — Dne 27. januarja je v bolnišnici v Brooklynu umrl Emil Domini, star 57 let in rojen v Gorici. V Ameriki je bil 28 let in tu zapuša ženo, dva sinova in hčer. Bil je član in bivši tajnik društva 140 SNPJ.

Moskva preperečila pomoč Poljakom

Izjava ameriškega državnega tajnika

Washington, D. C., 31. jan. — Državni tajnik Cordell Hull je včeraj povedal članom odseka za zunanje zadeve nižje zbornice, da je sovjetska Rusija prepovedala pomožne aktivnosti prebivalcem v sovjetski Poljski. Nemci na drugi strani dovoljujejo take aktivnosti s sodelovanjem nemškega Rdečega križa.

Hull je nastopil pred člani odseka, ko je ta otvoril zašiljanje glede predloga, da kongres dovoli \$15.000.000 za financiranje pobiranja bede med poljskimi reveži. Predlog je stavil kongresnik Randolph Tenerowicz, demokrat iz Michigana. Reknel je, da so sovjetske avtoritete prepovedale reprezentantom Amerike preiskavo položaja revežev v pokrajinah, katere je zasedla Rusija.

Kongresnik Charles A. Eaton je povedal odseku, da je Nemčija spremenila centralno Poljsko v klavnico. Naciji so potisnili poljske prebivalce na majhen kos ozemlja, kjer umirajo od lakote. Oni ne poznajo nobene meje v brutalnosti in zlobnosti.

Kanadski premier ožigovan v zbornici

Člani liberalne stranke mu obrnili hrbet

Toronto, Ont., Kanada, 31. jan. — Michell Heppburn, premier province Ontario, je včeraj v zbornici ponovno napadel predsednika kanadske vlade Kinga. Očital mu je, da je raje "razbil državno ladjo, ko je razpustil parlament zadnji teden, kakor da se bi postavil proti dr. R. J. Manionu, voditelju konservativcev, in malemu številu njegovih pristašev."

Heppburn je rekel, da je King izkoristil priliko, ko sta angleški kralj in kraljica obiskala Kanado zadnje pomlad, v svoji prilogi, da je dobil več publicitete v časopisju. "Kingovo početje je bilo sramotno in jaz nečem imeti nobenega opravlja z njim," je dejal Heppburn, ki je, kakor King, član liberalne stranke. "Opozicija v tej zbornici zagotavljam, da ne bom nikdar tako nastopal proti nji kot je King, čeprav imam za seboj veliko število pristašev. Nočem zagovarjati dr. Maniona, toda Kingovo postopanje proti njemu v času kraljevega obiska je bilo sramotno. King se takrat ni izkazal vrednega pozicije, ki jo drži."

Heppburn ni povedal, kakšno vlogo bo igral pri volitvah v prihodnjem marcu, ko bodo liberalci skušali ponovno priti na vladno krmilo. Njegova kritika premijera Kinga je bila vzrok, da je razpustil parlament in odredil nove volitve. King bo šel zdaj pred ljudstvo, da mu da nov mandat. Heppburn je očital Kingu, da ne sodeluje v polni meri z vlado Velike Britanije v prosekuciji vojne proti Nemčiji.

Protest proti preiskavi parnikov

Angleški poslanik pri državnem tajniku

Washington, D. C., 31. jan. — Državni tajnik Cordell Hull in angleški poslanik lord Lothian sta konferirala skoro eno uro v uradu državnega departmenta o odnošjih med Ameriko in Veliko Britanijo, ki so postali napeliki zaradi zadržavanja in preiskavanja ameriških parnikov po angleških bojnih ladjah. Hull je povedal poslaniku, da je njegova država bedasta, ker nadleguje ameriške parnike na morju. Če ne bo revidirala svoje taktike, se bo prijateljstvo Amerike do nje ohladilo.

Hull je tudi protestiral proti britskim restrikcijam ameriškega uvoza, poslovanju britske kontrabandne kontrole in drugih akcij, ki ovirajo plovbo ameriških parnikov. Angleški poslanik je priznal po konferenci, da ga je Hull trdo prijel, toda vseeno je izrazil upanje, da se bodo odnošaji med Anglijo in Ameriko v doglednem času izboljšali. Angleška vlada bo skrbela, da Amerika ne bo imela vzrokov za pritožbe.

Državni tajnik je dejal, da ni bil sprejet noben zaključek na konferenci z angleškim poslanikom. Problemi, ki povzročajo spore in trenje med Veliko Britanijo in Ameriko, bodo predmet razprave na konferencah v bodočnosti.

Američani vežbajo kanadske letalce

New York, 31. jan. — Grupa 35 ameriških letalcev je že sprejela službo inструкторjev v Kanadi, kjer vežbajo letalske rekrute. Angleški agenti so aktivni v Ameriki, da dobijo tu nadaljnje letalce. Neporočeni letalci, ki so dobili izkušnje v letalstvu v zadnji svetovni vojni, imajo prednost. Glavni stan angleških agentov je v nekem newyorškem hotelu.

SENATOR HARRISON PROTI POSOJILU FINSKI

Prodajanje finskih bondev privatnim investitorjem

ZAŠČITA AMERIŠKE NEVTRALNOSTI

Washington, D. C., 31. jan. — Rooseveltov predlog, da vlada posodi finski republiki \$20.000.000 je naletel na opozicijo pri senatorju Harrisonu, demokrata iz Missisipija in načelniku senatnega finančnega odseka. On je tudi član senatnega zunanje-ga odseka.

Harrison je včeraj naznanil, da se bo boril proti načrtu, da Finska dobi posojilo preko katere federalne agencije ali ustanove, direktno ali indirektno. To velja ne samo za Finsko, temveč za vse druge zavojevalne države. Amerika bi ustvarila nevaren precedent, če bi dala finančno pomoč tem državam. Harrison je zavzel stališče, da Američani lahko pomagajo Finski na druga način. Federalna borzna komisija naj pooblasti in pospeši registracijo in prodajanje finskih vladnih bondev privatnim investitorjem v tej deželi. Ker je Finska točno plačevala svoje obveznosti na svoj dolg v Ameriki, ne bi prodaja bondev naletela na ovire v smislu provizij Johnsonovnega zakona, ki prepoveduje ameriška posojila državam, ki ne plačujejo obresti in kapitala na svoje dolge v Ameriki.

Harrisonov načrt bo podprlo dovolj članov senatnega odseka za zunanje zadeve, kar pomeni, da bo Rooseveltov predlog glede direktne posojila Finski poražen. Ta med drugim določa povečanje kredita federalne Export-Import banke na \$200.000.000 za financiranje izvoza nemilitarističnega materiala.

Senator Harrison je dalje naznanil, da se bo boril tudi proti razglasu embarga na izvoz ameriškega blaga Japonski. Pristaši Rooseveltove administracije so za oklic embarga. Veljavnost trgovinske pogodbe med Ameriko in Japonsko je potekla 26. januarja in s tem so bile odstranjene vse legalne ovire glede oklica embarga. Harrison je dejal, da je proti oklicu embarga proti Japonski in vsem drugim državam v interesu začete ameriške nevtralnosti.

"Ameriško ljudstvo občuduje junastvo finskih čet v obrambi dežele," je rekel Harrison. "Njegove simpatije so na strani mallega finskega naroda, toda člani kongresa kot reprezentantje ameriškega ljudstva morajo delati svoje zaključke po svoji razumnosti. Amerika mora ostati nevtralna za vsako ceno."

Senator Johnson, republikanec iz Californije, je dejal, da se popolno strinja s Harrisonovo izjavo. Johnson je član senatnega odseka za zunanje zadeve.

Židovski jetniki umirajo v taborišču

Berlin, 31. jan. — Židovski voditelji so naznanili, da so od 8. januarja dobili 465 posed s pepelom poljskih židov, ki so umrli v koncentracijskem taborišču pri Buchenwaldu. V tem taborišču se je nahajalo 1500 židovskih jetnikov in 30% teh je umrlo.

Novi izgredi v Indiji; 12 ubitih

Rangoon, Indija, 31. jan. — Krvavi izgredi med Hinduti in muslimani, ki so se pričeli zadnji teden, se nadaljujejo. Dosele je bilo že dvanajst oseb ubitih in veliko število ranjenih. Čez 600 izgrednikov je policija aretirala.

Zavezniška blokada Nemčije učinkovita

Padec uvoza blaga v Nemčijo

Pariz, 31. jan. — Nacijski pritisk na nevtralne države je znak, da je zavezniška blokada Nemčije učinkovita. Tu sodijo, da je uvoz blaga v Nemčijo iz nevtralnih držav padel za 50% od razglasa blokade.

Za nacijskimi grožnjami Rumuniji se skrivajo ekonomske poteškoče Nemčije. Ako se bo konflikt raztegnil, bo Nemčija bolj udarjena nego Francija in Velika Britanija. Prva potrebuje predvsem olje, zato je povečala pritisk na Rumunijo.

Pred vojno je tvoril uvoz blaga v Nemčijo iz dežel na drugi strani morja 52 odstotkov. Te dežele ne morejo pošiljati več blaga v Nemčijo zaradi poostritve pomorske blokade. Samo Belgija in Bolgarija sta povečali izvoz blaga v Nemčijo, prva za šest odstotkov, druga pa za trideset odstotkov.

Nemčija ne more pričakovati, da bi jo sovjetska Rusija zalagala s surovim materialom. Vse, kar ji more dati, je les. Živila in drugo blago Rusija sama potrebuje.

Naciji so iz tega razloga povečali pritisk na balkanske države. Hitlerjevo orožje je zdaj, kakor je bilo prej, grožnja z invazijo. Z grožnjami je Hitler dobil Avstrijo in Čehoslovakijo in vprašanje je, ali bo uspel s temi tudi na Balkanu. Kakor vse kaže, bodo balkanske države pokopale medsebojne spore na konferenci, ki se prične 2. februarja v Belgradu. Tam se bodo sestali predstavniki Balkanske antante, ki jo tvorijo Jugoslavija, Rumunija, Grčija in Turčija. Tudi v slučaju, da bi se balkanske države podale Hitlerju, ne bo problem zalaganja Nemčije s potrebinami rešen.

Nemci spet napadli angleško obrežje

Bombe potopile sedem parnikov

Berlin, 31. jan. — Nemški letalci so včeraj ponovno invadirali ozračje nad angleškim obrežjem in bombardirali parnike. Tu objavljeno poročilo pravi, da so bombe potopile sedem parnikov, tri pa poškodovale. Eno nemško letalo je bilo sestreljeno, druga pa so se srečno vrnila v svoja oporišča.

London, 31. jan. — Tu priznavajo, da so nemški letalci včeraj napadli z bombami parnike, ki so se nahajali v bližini angleškega obrežja. Bombe so potopile parnik Stanburn. 26 članov posadke je izgubilo življenje, ko se je parnik potopil.

Angleški general zahteva akcijo proti Rusiji

London, 31. jan. — General Hubert Gough, poveljnik pete angleške armade v zadnji svetovni vojni, je objavil članek v neki reviji, v katerem poziva angleško vlado, naj takoj pošlje tojne ladje v Petsamo, Finska, da uničijo vse ruske parnike, ki se tamkaj nahajajo, in zaprejo Murmanski, sovjetsko pristanišče ob arktiku. Dolžnost Velike Britanije je, da takoj priskoči na pomoč finski republiki.

Nemci izgubili 44 parnikov od izbruha vojne

London, 31. jan. — Od 350 nemških parnikov, ki so se nahajali v pristaniščih nevtralnih držav, ko je izbruhnila vojna, je bilo 21 zaseženih po angleških in francoskih bojnih ladjah, 23 parnikov pa so Nemci sami uničili. Tako se glasi tu objavljeno poročilo. Isti vir poroča, da je skorb ena tretjina nemških trgovinskih parnikov blokirana v nevtralnih lukah.

DIKTATOR HITLER UDARIL PO ZAVEZNIKIH

Anglija in Francija bosta poraženi v vojni

NEMSKA ARMADA NEPREMAGLJIVA

Berlin, 31. jan. — Adolf Hitler je v svojem govoru v Sportni palači zapretel, da bosta Velika Britanija in Anglija dobili, kar sta iskali, kajti on je popolnoma uverjen, da bo Nemčija izšla kot zmagovalka iz sedanje vojne. V palači se je zbrala ogromna množica, ki je navdušeno pritrjevala Hitlerjevim besedam, ko je zigoasal Anglijo in Francijo. O prvi je dejal, da je izdajalka napredka v Evropi in da zasleduje sebične cilje arogantnega ljudstva.

Včeraj je bila sedma obletnica Hitlerjevega režima. Diktatorjev govor je bil prvi formalnega značaja od 3. novembra, ko je nastopil v pivski dvorani v Monakovu, kjer se je pripetila bombna eksplozija nekaj minut potem, ko je Hitler s svojimi pristaji zapustil dvorano. Nihče zunaj Nemčije ni vedel, kje bo Hitler govoril. Šele ko je začel govoriti po radiu, je bilo naznanjeno, da se nahaja v Sportni palači. Vse je bilo prej skrbno aranžirano, da se Hitler zavaruje pred možnostjo atentata.

Diktator je v svojem govoru naglašal odločnost nemškega naroda, njegovih voliteljev in oborožene sile, ki je najmočnejša na svetu in nepremagljiva. Udrihal je po premierju Chamberlainu, mornaričnemu ministru Churchillu, premierju Daladierju in francoskih generalih. Angliji in Franciji je očital, da skušata zdrobiti Nemčijo, kar pa se jima ne bo posrežilo. Hitlerjev glas se je tresel, ko je govoril o sovražnikih Nemčije, ki so odgovorni za izbruh vojne.

"Preteklo leto so zapadne sile odstranile masko in napovedale vojno Nemčiji," je grmel Hitler. "Odklonile so sugestije glede sklenitve sporazuma z Nemčijo glede Poljske. Danes priznavajo, da je bil tak sporazum mogoč, a ga niso hoteli. One so hotele vojno in zdaj jo imajo. Povem jim, da bodo dobile, kar so zahtevale. Zakaj noče Chamberlain, ki hodi okrog z žbičljivo rokah in razglasa angleške vojne cilje, priznati, da hoče uničiti Nemčijo? Velika Britanija se je vsa povojna leta upirala konsolidaciji Evrope. Mi vemo, da hoče Chamberlain razkosati Nemčijo, kar pa se ne bo zgodilo."

Hitler je dalje rekel, da sta Nemčija in Italija še vedno prijatelji. Obe zasledujeta alične cilje. Politika, ki jo vodita, se ni spremenila. O sovjetski Rusiji, novi zaveznici Nemčije, je Hitler dejal, da se je preteklo leto silno trudil, "da odvrne možnost raztegnitve te vojne po Angliji v splošno. Chamberlain je skušal doseči sporazum z Rusijo, toda zdaj so naši sovražniki razkačeni, ker je Nemčija sklenila sporazum in prijateljstvo z Rusijo. Dolga stoletja sta bila Nemčija in Rusija prijatelji in nobenega vzroka ni, zakaj ne bi bili zdaj. Ko opazujem razplet sovražne propagande proti Nemčiji, je moja vera v končno zmago neomejena. Nemčija je danes največja sila na svetu. Nemško ljudstvo je disciplinirano in enotno. Nobene sile ni, ki bi nas premagala. Naši sovražniki se bodo o tem prepričali."

Tako se glasi tu objavljeno poročilo. Isti vir poroča, da je skorb ena tretjina nemških trgovinskih parnikov blokirana v nevtralnih lukah.

Tako se glasi tu objavljeno poročilo. Isti vir poroča, da je skorb ena tretjina nemških trgovinskih parnikov blokirana v nevtralnih lukah.

Tako se glasi tu objavljeno poročilo. Isti vir poroča, da je skorb ena tretjina nemških trgovinskih parnikov blokirana v nevtralnih lukah.

PROSVETA THE ENLIGHTENMENT. GLASLO IN LESTENINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE. Organ of and published by the Slovene National Benefit Society.

Glasovi iz naselbin

Razno iz Strabana Strabane, Pa. — Meseca decembra smo imeli po zapadni Penai prav lepo in toplo vreme, dan po božiču pa je naše hribe pobelil sneg. Od tedaj sneži vsak dan; ko to pišem (24. jan.) padajo velike snežinke. Tudi živo arebro je padlo parkrat po ničlo.

V decembru in januarju smo v naši naselbini imeli veliko rednih in izrednih sej društev in drugih ustanov, sedaj se bomo pa malo odpocili. Na januarski seji društva 138 SNPJ nam je tajnik John Zigmant poročal, da društvo šteje v odraslem oddelku 361 članov, v mladinskem pa 201. Lani smo v glavni urad poslali \$9117.28, iz glavnega urada pa prejeli \$4853, več poslali kakor prejeli \$4264.17, kar je že lep napredek.

Na tej seji je poročala tajnica gospodinskega oddelka Julija Bele, da so članice v teku svojega triletne obdobja kot odsek prispevale \$328.20 za olepšavo dvorane, bolnim članicam so prispevale \$117, umrlim članicam za cvetilce \$12, na dveh decembrskih sejah za pogostitev članstva pa \$80, skupaj \$566.20. Ta naš odsek bo priredil maske-radno veselje v soboto zvečer, 3. februarja. Igral bo orkester Joava Kramarja. Na to priredilo ljudno vabim vse članstvo našega društva, kakor tudi ostale rojake in rojakinje. Oddani bosta dve nagradi: najlepši in najgrši maski. Vstopnina je samo 25c. Torej na pustno soboto vsi na to maske-radno veselico.

Na letni seji tukajšnjega Hranilnega in posojilnega društva dne 20. jan. nam je tajnik August Klaska poročal, da je bilo v minulem letu prodanih 675 delnic, premoženje pa je naraslo \$24,407.56. Celokupno premoženje je znašalo ob koncu 1939 \$332,278.25. Tudi tukaj je lep napredek.

Na letni seji tukajšnje zadržne prodajalne pa nam je poročal tajnik Viktor Vodišek, da so član-odjemalci prejeli 11% dividend na skupice, na delnice pa 6%. Odjemalci-delnarji so prejeli \$7166.36 v dividendah, nedelnarjem se je izplačalo v raznem blagu (ne v gotovini) 2%; skupaj je bilo izplačanih vseh dividend \$9985.03. Tudi tukaj beležimo lep napredek.

Priporočam delavcem po drugih večjih naselbinah, da organizirajo svoje zadržge, ker to bo v njih lastno korist, kar je tudi razvidno iz prej podanih števil o hranilnem in posojilnem društvu in o zadržu. Namen delavskih zadržg ni kopičenje denarja in kapitala, marveč koristiti članom-odjemalcem. Zadržge ne obstoje v korist posameznikom, marveč v korist članom-odjemalcem.

Članstvu SNPJ, kakor tudi drugih jedot in zvez, poročam, da se vrši v naši društveni dvorani v nedeljo, 17. marca, velika priredba za Cankarjevo ustanovo. Ta dan pridejo iz Clevelanda igralci in pevci, ki bodo podali lep program za CU. Apelliram na zavedno delavstvo: zapadne Penne, da omenjeni dan vsi pohiteje in Strabane na to priredbo. Program bo priobčen pozneje. Bili smo obveščeni, da pride tudi urednik Cankarjevega glasnika Etbin Kristan. Upam, da na tej priredbi ne bo manjkalo dobrega užitka in razvedrila.

Torej v soboto, 3. febr., vsi na maske-radno veselico našega gospodinskega oddelka, 17. marca pa na priredbo Cankarjeve ustanove.

John Koklich, 138.

S pota

V zadnjem opisu mojega obiska na železnem okrožju Minnesota sem omenil staro pionirko mrs. Mary Indihar. Ko sem jo obiskal, je bila nekako tako kot bi v starem kraju rekli v "eugih". (Tam so rekli, da "v eugih zvoni", ko je kdo umrl.) In res je 22. januarja zaspala za ta svet v starosti 67 let.

Leta 1892 je prišla v Tower, Minn.; potem pa na Sprio, Tam,

N. D. so bili izvoljeni vsi stari odborniki. Moja dolžnost je, da opozorim člane društva Triglavu, naj se v večjem številu udeležijo naših mesečnih sej. Vsak član naj si predloži, da je njegova dolžnost, če je zdrav in če ga delo ne zadržuje, da se udeleži društvene seje. Izgovor: "bodo že drugi storili brez mene," ne drži in ni dober ne za člana, ne za društvo niti za jedoto.

Ravno čitam uredniški članek "Zmote naših čitateljev". Da, res je, da so nekateri dopisi tako zamotani, ako ne poznajo napisanega, bi si mislili: Iz katere visoke šole je pa ta prifrširal? Nisem še prečital vsega članka (ga bom jutri), vendar vem, da se nanaša na dopis iz La Salla z dne 23. januarja. Ta dopisnik najprej pove, da ne spada v socialistično stranko. Mislim, da ni nikoli spadal srcom. Ga dober poznam še iz časa, ko smo pred 20 leti skupaj iskali državljanske pravice in takrat sem spoznal, da je zatajevalec svoje- ga prepričanja. Iz njegovih par besed v dopisu, kjer pravi... "to je seveda moja osebna zadeva..." se lahko vidi — zjutraj socialist, opoldne republikanec, zvečer demokrat. In to vse v enem dnevu. In to je pribito.

Opozarjam delničarje SND, da se pridružite gospodarskemu klubu. Je vaša dolžnost, da se pridružite in se udeležujete klubskih sej, ker to je pomožni odsek direktorija. Več kot nas pride skupaj, več koristnega lahko ukrenemo v prid SND. Naznanjam tudi vsem članom in delničarjem, da se seje kluba vrše vsak tretji četrtek v mesecu — ne več drugo sredo — ob 7:30 zvečer. To je zaključek glavne seje. Januarska seja je bila tako slabo obiskana, da se ni sploh mogla vršiti. Ne vam, ali je bilo premrzlo, ali ste pozabili na datum, to je tretji četrtek, katerega sem tudi omenil na glavni seji delničarjev.

Nekateri dopisniki se tudi radi spotikajo ob glavne odbornike in urednika, ne vem ali iz nevoščljivosti ali iz osebnosti. Vsem tistim tukaj povem, da za pošteno in dobro opravljeno delo, kot ga sedaj vršijo, se mora tudi pošteno plačati. Srčen pozdrav uredniku, ker streljaš in večinoma zadeneš v piko, kakor tudi vsem čitateljem Prosvete.—Venec Obid, predsednik društva 2.

Naš napredek in mladina

Detroit. — Imeli smo priliko čitati spis "Naša mladina in napredek" izpod peresa Milana Medveška. Fant je še mlad, ali moramo priznati, da ima dober upogled in da je dobro obdelal svoj predmet. Fakt je, da so stari res v večini slučajev krivi, da se jim mladina ogiblje in pred domačimi sramuje. A zakaj je tako, je treba najti vzrok.

Priznati moramo, da je 90% naših naseljenecv prišlo v Ameriko iz podeželskih vasi in večinoma takl, ki niso imeli nobene kmetije, ampak so bili kmečki težaki in bajtarji. Oče in mati sta morala delati od zore do mraka pri večjih kmetih, da sta odslužila najemnino, za kajžo in par njivic in poleg tega še dobila par kronc, da je bilo za sol, sladkor, kavo, obuvale in obleko. In večina teh revežev je imela štiri do deset otrok (iz take družine prihaja pisec teh vrstic).

Kje so torej imeli njih otroci kakšno priliko do šole in učnja? Za svojo osebo vem, da sem moral iti v službo za pastirka, ko mi je bilo šest let in to brez obuvale in klobuka. Imel sem platneno srajco in platnene hlače (črno pobarvane) in vse to doma narejeno. Pozimi je mati predla vse noči in dala tkalcu, da ji je napravil nekaj blaga. In drugo jesen so te zopet oblekli v to platneno uniformo, da te je pikalo in srbelo podnevi, ponči pa so te obdelavale bolhe, da smo bili otroci vedno vsi pisani.

V šolo smo hodili od pol do ene ure daleč in po dve do štiri ure na dan. Poduk je bil enako slab. Ko si bil star 10 let, si komaj znal presteti, koliko krav in ovac imaš na pasi, na uro pa sploh nisi poznal. Ako si mogel imel kakšno uro prosto, si se moral učiti katekizma in vseh verskih stvari, a koliko tednov, mesecev ali dni ima leto, to mi je bila pa zagonetka. Nikdo se ni brigal, če znajo otroci čitati, računati in pisati. Glavno je bilo,

da si znal molitve, da si opravil spoved, birmo in obhajilo, pa si bil priden fant, če te je duhovnik pohvalil, si dobil še kakšen piškot. Tvoji starši so bili večinoma nepismeni in so trdili, da se tudi otrokom ni treba učiti pisanja, čitanja in računstva. Ko mi je bilo 10 let, sem mislil, da je Ljubljana veliko mesto. Če prideš v to mesto, se takoj izgubiš in nihče te nikdar več ne najde. Da je tam toliko ljudi, ko v naši vasi mrazelji. Nikdar nisi bil deležen razumnega svarila, ako si kaj zakrivil. Pri vsaki hiši je bila brezovka in ta šiba je bila izobrazba in pouk od staršev. In iz takih družin mi večinoma prihajamo.

Vprašanje nastane, kako smo se opogumili v Ameriko? Z menoj je bilo takole: Ko sem bil star 12 let, sem opravil vse verske predpise, spoved, birmo in obhajilo. Takrat sem si mislil, da sedaj nisem več pastir, marveč bom kmalu dober za malega hlapca. Prestar za pastirja, premiad za hlapca. Nekdo je sprožil pogovor, da bi se šel učiti kakšnega rokodelstva in to me je takoj zanimalo. Tako sva se z materjo napotila leta 1898 na pot. Sla sva z vlakom na Hryasko v Samobor, ki je blizu štajersko-hrvaške meje. Tedaj sem se prvič vozil z vlakom in sem strmel, da mi je pot zahteval lice. Pogodba se je glasila za 4 leta učenja in da mora mati dve leti skrbeti za mojo obleko. Prvo leto sem bil za pestunjo, drugo leto sem pometal delavnico, šele tretje in četrto leto so mi dali priliko, da sem lahko prijel za kakšno orodje. Toda če sem kaj pokvaril, me je najprvo nabunkal pomočnik, potem pa še mojster. Po štirih mučnih letih sem šele postal človek, da sem lahko mislil in delal načrte za moj obstoj. In tako sem prišel na misel, da grem v Ameriko. Moj oče je bil že v Obljubjeni deželi, toda ker je bila kriza, mi ni mogel poslati voznega listka, na kar sem si sam prihranil za potne stroške.

In takih družin s takšno izobrazbo nas je večina prišla v Kolumbusovo deželo. Nastane vprašanje, kako je mogoče izobraziti mladino, ker smo bili sami pouka potrebni in daleč proč od izobrazbe. Večina nas smo dobili to izobrazbo, kakršno imamo, kot samouki — s čitanjem. In mizerija v Ameriki nas je večinoma primorala misliti. Ako bi bila naša mladina bolj poučena o naši energiji, trpljenju in izkušnjah, bi mogoče imela več simpatij in več razumevanja do svojih staršev. Danes imamo priliko dokazati, da ni naša krivda, da smo bili reveži, marveč da je bil kriv sistem v naši rojstni deželi. In danes lahko to vsak otrok zapopade. Saj je še v Ameriki, najbogatejši deželi na svetu, toliko mizerije in pomanjkanja.

Naša mladina je imela in ima vse pogoje do izobrazbe. Ima vse pogoje, da se temeljito spozna z uredbo današnjega sistema, ker v Ameriki so v vsakem mestu velike knjižnice, kjer so na razpolago vsakovrstne knjige o vseh znanostih, sploh o vseh panogah socialnega, gospodarskega, političnega in kulturnega življenja. Kdor se zanima in se hoče prepričati o narodnosti svojih staršev, naj čita in misli.

Skoraj sem gotov, da se je 75% naših priseljencev pred 30 leti naselilo v premogarskih kempah; le izučeni rokodelci so iskali dela po industrijskih mestih. In kakšno življenje so naši ljudje imeli po rudarskih revirjih? Moč je delal in se znojil v rovu, žena pa je imela tudi do 12 ali 16 boarderjev in kopicu otrok. Ni imela nobenih pralnih strojev in drugih modernih hišnih pripomočkov kakor danes, tudi ni bilo kopalnic in drugih potrebnih sob. Žena je kuhala, prala, pekla, pripravljala vodo za moža in boarderje in ko so prišli domov, premočni od znoja in umazani od premoega, je morala možu in tudi kakemu boarderju umiti hrbet. In tako je bila žena bolj oblačena z delom kakor nekdanji ameriški suženji. Mati sploh ni imela časa misliti na svoje otroke, da jih izobrazijo, jih učijo in jim širi obzorje, čeprav bi bila za to sposobna, v resnici pa je bila sama potrebna tega pouka. In tako ni bilo časa ne sposobnosti, da bi otrokom tolmučila o svoji rojstni domovini in kakaj je prišla v to deželo.

In to je tisti problem, ki je (Dalje na 3. strani.)

Dva tabora v katoliški cerkvi v Ameriki

Afera irske klerofašistične "krščanske fronte" na ameriškem vzhodu — katero dnevni tisk tredovatno omalovažuje in zamolčuje, tako da celo reakcionarji v ekonomskem in političnem smislu Westbrook Pegler obtožuje dnevno časopisje, da daje moralno potuho omenjenim frontarjem — je začela razvijati razkol v katoliški hierarhiji v Združenih državah. O tem ni več dvoma. Oster konflikt med dvema grupama katoliških listov potiruje to.

Razkol prihaja zaradi dveh miselnosti — klerofašistične in demokratične — ki se ostro začrtavata med ameriški katoliki. Nobenega dvoma ni več, da aristokracija na vrhu ameriške katoliške cerkve daje potuho in štiti klerofašističnega župnika Coughlina in v svojo njegovo svajtat. Kajti, če bi cerkevna aristokracija ne štela Coughlina, bi bil moral že davno utihniti s svojimi hujskajočimi fašističnimi pridigami v radiu in s hujskajočimi članki v svojem listu "Social Justice." Katoliška cerkev namreč drugega pojmuje svobodo govora in tiska zase in za druge kakor pa demokratični ljudje.

Nobenega dvoma ni več, da katoliška aristokracija v Ameriki, duhovniška in laična, odobrava korporativno diktaturo Italije, Spanije in Portugalske, zato pa daje potuho Coughlinu, da lahko besni v interesu te diktature in blagosiljava obožovane irske "frontarje", ki odprto napovedujejo ameriški demokratični vojno po Frankovem krvavem receptu v Spaniji.

Na drugi strani se pa v ameriški katoliški cerkvi oblikuje demokratična opozicija nekaterih duhovnikov in večine lajkov, ki so proti vsakemu fašizmu in odprto kritizirajo "fathra" Coughlina in vse njegove priistaše. Protifašistični katoliški listi, ki so glasila te demokratične opozicije, so Commonweal, Catholic Worker, Voice of Human Rights in še nekaj drugih. Vodilni klerofašistični listi, ki zagovarjajo — direktno ali indirektno — Coughlina, "krščanski fronto" in korporativni fašizem in kateri bližnje demokratični razkor, so jezuitska Amerika, The Tablet, glasilo katoliške škofije v Brooklynu, Social Justice, Coughlinovo osebno glasilo in mnogo drugih. The Tablet je pred kratkim imenoval demokratično "anarhistični in poganski šibolit..."

Med katoliškimi fašizmom Coughlina, protestantskim fašizmom pastolja Winroda in kulklarskega in med ateističnim komunalizmom Browderja, Fosterja in Frica Kuhna ni bistvene razlike. Vsi so proti demokratični, vsi so za totalitarizmo!

Politično-socialni razkol v katoliški cerkvi Amerike bo imel kolosalne posledice. Pred vsem bo izoliral katoliško fašistično aristokracijo v njenem protidemokratičnem taboru in jo razgalil v njeni pravi luči.

Izjava Irvinga Pflauma

Irving Pflaum, urednik inozemskih vesti pri cikaskem dnevniku Daily Times, je v tem listu z dne 25. januarja izjavil z ozirom na dejstvo, ker ga ameriški stalnovci, ameriško-nemški naciji in bivši ruski caristi enako napadajo, sledeče:

Sama na sebi umevna in izpričana resnica je, da na ruski fronti na Einskem, niti v Leninogradu, ki je baza za ruske bojne operacije, ni NITI ENEGA inozemskega ali nevtralnega časnikarskega poročevalca. Informirani smo bili, da sovjetska vlada ne pušča nobenega poročevalca severno od Moskve.

Drugič: inozemski poročevalci v Moskvi nimajo direktnih ali nepristranskih informacij glede finske "pustolovščine" Vsed tega so vsa poročila iz Moskve iz strogo uradnih sovjetskih virov.

Tretjič: na Finskem se pa nahaja več ko sto tujih poročevalcev. Trije dnevniki iz Chicaga, dva iz New Yorka, štiri ameriške časnikarske agencije in mnogo drugih poročevalskih agentur ima svoje stalne in izvežbane poročevalce na Finskem.

Četrti: mnogo poročevalcev, ki so danes na Finskem, je bilo v Spaniji za časa tamošnje civilne vojne in sicer na strani lojalistov. Naše finske vesti prihajajo od teh poročevalcev! Vsi oni, ki danes podpirajo sovjete in nasprotujejo Finski, naj kritizirajo poročila teh poročevalcev in naj ne delajo slavnatih mož, ki jih potem sami trgajo na kose! —

Gornja Pflaumova izjava ne potrebuje nobenega našega komentarja.

Novice z starega kraja

Slovenije

ČE JE POKRIL SLOVENIJO

Ljubljana, 27. decembra.—Za človek božičnih praznikov nas čaka drugi v letošnji zimski sneg. Dosti snega smo se bili v prazničnih dneh, zlasti čarji kar niso mogli prevažimskih dobrot milostnega. Občutna temperatura je na ceste zledenila, vendar ne to, da bi se v prometu zgozdele. Na zmrzla tla se je nesprejeto usipal sneg, ki prinaša našim sportistom dovolj pobud za smučarsko nastojanje na planotah in v njih ljubljanske okolice in, saj je sreča naklonjena, tudi v prelepih planinah. V Tivolju bodo otroci spet imeli svoj av na starem, že preizkušeni sankalistu nad vselejnjim prostorom. Se vse lepe in gosposko pa se bodo izbrano počutili na drsalkah pod Cepovim gradom. Življenje v Tivolju je za nastopom snega kar nam utihnilo in zamrlo, no naravnost, vneti ljubitelji tivoljskih tečajev bodo še zmerom lahko šli na svoj račun. Zda pa še to, ko bodo prezbajajočim ptičnjakom njihove gostoljubne roke v kratko pomoč.

Kakor kaže, bo letošnja zima negu in mrazu prekosila lanjsko. Za zdaj se nam še ni treba zadrževati nad njeno nemilost. Marsikomu bo še dobro v minuu uprav katastrofalna zima leta 1928-29, ki je s pravim mrazom hudo prizadevalo prebivalstvo. Dosti opravka spet mestni delavci in zposelni, ki jim odmetavanje z ulic in cest olajša življenje in jih na pragu v novo leto za nekaj časa odredi skrbni težav. Snelilo je danes po vsej Sloveniji, ki nam zdaj deviško razkazuje svoje zimske čarje.

Bled, na Sentjanjevo. — Letos imeli na Gorenjskem božič, ko si ga moremo predstavljati po pripovedovanju starih di, ki nam radi pripovedujejo, če trde zime so bile v tistih vseh časih. Dočim je v Ljubljani malo dišalo po zimi, tam okoli Laškega pa je bilo to in prijetno, kakor je na Gorenjskem navadno o veliki noči, bila zdaj med prazniki na Gorenjskem prava, trda zima. Vse bilo belo in po trdo zamrznjenih cestah že nekaj dni ženke kraguljčki v lahne sani užeženih konj. Nebo je bilo zelo klonjeno. S čistega, jasnega neba, na katerem ni bilo videti oblaka, je sijalo v opoldanskih urah prijetno, toplo sonce.

Ker v nižjih krajih, v Beogradu in Zagrebu, ni snega, je Gorenjsko posejlo polno izletnikov, posebno prijateljev lepega snegaškega sporta. Veliko jih je bilo v Bohinj, v Kranjsko goru in v Ratečih. Precej zimskih govov pa je seveda prišlo tudi na Bled in v Radovljico.

Ce si se vozil z vlakom pred prazniki in pa tudi med prazniki na Gorenjski prog, si videl v Beogradu Beograjčane in Zagrebčane, kako so vzhieno gledali iz okonov na naše od zimskega snega obsijane planine in slišali bilo nebnoj vzklikov v čast letni prirode. Vse se je veselilo lepe dneve, ki jih želijo izletniki preživeti na Gorenjskem. Borua je smuka po planinskih podelih pa tudi po dolinah. Nekele vnamirjeni so postali izletniki v tork večer, ko so slišali po radiu, da se obeta dež. Spak to pot radio ni pogodil. Namesto dežja nam je nasulo snega pršica! Bati se je že bilo, bo kar preveč snega. Toda nenahalo je prapčasno snežiti. Trdi podlagi leži kakih 5 cm telega pršica in po smučiških pravi raj.

Na Blejskem jezeru pa se že la ledena skorja, ki obeta, če se ne bo popustil, da bo za leto leto led na jezeru že dosti čvrst, da bo držal živahne drake.

IZJAVLJENA 600 LETNICA SLOVENSKE BISTRICE

Slovenska Bistrica, na Septemstičnem. — Slovenjebistriškemu mestecu je že narava sama utis-

skozi mesto proti Kranjskemu in drugim v Bistričanom je pripadla naloga, da so vino tovorili v kraje, kamor je pač bilo namenjeno. Ta naredba je povzročila srdito borbo in sovraštvo med Bistričani in Ptujčani so zdaj lahko sami vozili vino skozi Slovensko Bistrico, Bistričanom pa je vojvoda v zameno dovolil, da smejo usaje in svoje drugo blago nemoteno prodajati na ptujskih sejmi. Razne privilegije so mestu podelili vojvoda Rudolf, Albreht III. in Leopold, ki sta za odpis dolga 900 goldinarjev odstopila mesto celjskima grofoma Ulriku in Hermanu. Po smrti zadnjega Celjana pa je mesto prišlo spet v oblast Habsburžanov, ti pa so ga neprestano zastavljali raznim mogotcem in bogatašem, ki pa so menjavali skoraj vsako desetletje, ker so ga pod roko prodajali naprej, oziroma delali kupčijo z mestnimi dohodki. Razni habsburški vladarji so zaporedoma potrdili mesto njegove pravice, zadnji med njimi je bil cesar Franc I., ki je Bistričanom 29. avgusta 1795 priznal vse svojošrine in privilegije, ki so si jih priborili v teku stoletij.

Leta 1446 je ogrski kralj Matija Korvin pridrel s precejšnje vojsko pred Slovensko Bistrico in jo oblegal. A meščani so se postavili krepko v bran in uspešno odbijali njegove naskoke. Naposled so ga prisilili, da je odstopil in odšel praznih rok. Tudi Turki niso prizanesli mestu. Leta 1529 so se prikazali pred mestom. Meščani so po večini zbežali v bližnje pohorske gozdove in Turki so lahko oplenili mesto. Leta 1750 je mesto stresal silen potres, da so meščani v divjem strahu zapustili domove in se več dni niso upali vanje. Sledovi silovitega potresa se vidijo še danes v razpokah na steni viteške dvorane v bistriškem gradu.

Usoda mesta je bila vsa stoletja tesno povezana z usodo gradu, stojičega tesno ob njem. Kdo je sezidal grad in kdaj ga je sezidal, ni dognano. Lastniki so se neprestano menjavali in šele leta 1623 je bil grad preizdan tako, kakršni je danes. Leta 1717 je prešel grad v last grofov Attemsov, ki so še danes njegovi gospodarji in lastniki obširnega, vzorno urejenega posestva.

Mesto je vedno bilo torišče lepo propevajočih obrti, ki so zlasti po letu 1750 pričele razveseljivo napredovati. Svoje ceh so imeli v mestu kovači, tkalci, mlinarji, lončarji, mesarji, usnarji in še nekatero druge obrti, ki pa sočasoma propadale. Obrtniško mesto Slovenska Bistrica je ostalo do danes in vse obrti prosperajo v največji meri, kar pa ni čudno, ker ima mesto bogato kmetiško zaledje. V vzporedno z obrtjo je pričela cveteti tudi industrija, zlasti v zadnjih dvajsetih letih v Jugoslaviji. Lesna industrija je na jako veliki stopnji, tovarna bakra se razšira od dneva do dneva, prav tako pa tudi tovarna bučnega olja kaže vedno večji razmah. Trgovina je živahna in številni letni sejmji jo delajo še bolj živahno, napredek je očiten in vsa znamenja na znotraj in zunaj kažejo, da Slovenska Bistrica čaka še lepa bodočnost.

V kratkih odstavkih je vse to skromna zgodovina najskromnejšega slovenskega mesta, ki

Glasovi iz naselbin

(Nadaljevanje z 2. strani.)

kriv, da naša mladina nima vpogleda in ne razume našega naroda. Tega niso krivi ne starši ne otroci, nego le sistem, kakršen je bil tedaj. Časi se vedno spreminjajo, svet se modernizira in tehnika napreduje, naša mladina gre v tem tekmovalju naprej in starši imajo težko nalogo vse drugo urediti. Naša mladina ne bo nikdar storila toliko težkega in pionirskega dela kakor so ga morali njih starši. Tudi nima tistega poguma in tiste energije. Ne riskira svoje moči v taki meri in tudi za socialne in ekonomske reforme se ne zanima, kakor tudi ne politično strokovno in gospodarsko. Najbolj ji je pri srcu atletika, čeprav so že nekateri prekorčili 30 let.

Torej kako jih pripraviti, da bi se poglabili in spoznali mučno življenje svojih staršev, da bi jih respektirali, jih čislali in bili ponosni nanje? Da bi se zavedali, da so tudi njih starši med pionirji in graditelji Amerike? Zadnjih 30 let se naš narod žrtvuje in udeležuje in gradi svoje organizacije, največ podpirne, kakor tudi dramatično, petje in literaturo, z drugo besedo: se izobrazuje. In ko aranžira igro ali koncert, predavanje ali shod, naša mladina običajno vse to prezre in gre rajši v kino ali na baseball ali na kegljišče in druge športne igre. In šele po programu navadno pridejo na ples, če jim je "jazz" godba po volji, a navadno je še tedaj bolj pičila udeležba. Če bi se le malo zavedali in imeli količkaj smisla, bi prišli pogledat, kaj so zmogli njih starši, kaj je zmogel njihov narod. Priznati pa moramo, da ima tudi naša mladina sposobnost v petju in dramatik.

Najvažnejša naloga staršev je, da vplivajo in spodbujajo svoje otroke na aktivnost na društvenem in kulturnem polju ter jim tolmačijo potrebe in koristi za njih lastno bodočnost. Največja težava je tam, kjer otroci ne znajo slovenski, starši pa ne angeški. Moja želja je, da bi bilo več razprave glede naše mladine, več tolmačenja in več jasnosti. Torej Milan Medvešek, je naprej s članki o naši mladi generaciji.

Anton Jurca, 121.

Poročilo zastopnika

Sharon, Pa.—Kdor se zanima za politiko, se lahko spominja, kako smo bili razočarani, ko so pri zadnjih volitvah po nekaterih državah zmagali republikanci. Njih "varčevanje" se je že pokazalo pri revnih brezposelnih, pri starih in onemoglih ljudeh. Varčevati so pričeli pri nas starih, ki že nekaj let prejema starostno pokojnino. V Pennsylvaniji so nam demokratje dali le toliko, da smo se za silo preživeli, zdaj nam bodo republikanci pa kar v "smoke house" obesili, da bomo počasi hirali.

Dne 24. januarja sem prejel prvi ček za starostno pokojnino nikoli ni sililo v ospredje z namenom, da bi se proslavilo v povestnici. Takšno je ostalo vsa dolga stoletja in takšno je še danes. Zato je Slovenska Bistrica preživela šeststoletnico v svojem idiličnem zimskem zatljučju. Josip Vandet.

v tem letu: Že prej nam ni bilo mogoče živeti, ko sem dobil \$27 na mesec, zdaj so mi pa vtrgali celih šest dolarjev. Seveda, če bi bila ta vsota samo za življenjske potreščine, za hrano, bi še nekako šlo, če si varčen. Ampak v tej draginji moram sromak prav po taki ceni plačati življenjske potreščine kakor tisti, ki zasluži \$100 ali \$150 na 14 dni.

Moja celoletna pokojnina bo sedaj znašala \$232, stroški pa \$146. Potem še društvu \$27,27, kar znese skupaj \$203,07; in če priračunamo še zavarovalnino na hišo, znese skupaj \$219,27. In od teh \$219,27 nimam enega griljajla kruha. Potem pa pridejo še drugi izdatki, pozimi na primer kurjava, tako da sem maračunal \$250,17 letnih stroškov, a penzije bom prejel le \$232 na leto. Torej primanjkljaj samo za kritje stroškov \$18,11, kar bom zaužil, mi bo pa Bog dal, ki je neskončno dober in vse vidi in vse ve. Vsa ta uče božji namestniki. Če je res ali ne, nisem gotov, ker jih ne hodim poslušati, zato tudi nisem odgovoren za tuje grehe.

Pred par leti sem čital dopis Načeta Zlembergerja, da bo državi peč zapisal, od države pa bo potem prejel dovolj hrane za vse življenje. Jaz nisem dal državi zapisati samo peč, marveč tudi petsočno hišo, misleč, da mi bodo povišali pokojnino. Pa sem bil grdo prevaran. Namesto poviška so mi pokojnino znižali za šest dolarjev na mesec. Pod prejšnjo državno vlado mi mbi bi treba prepisati hiše na državo, ko pa je nastopil republikanski governer, pa je začel varčevati in je pri meni že prihranil \$72 na leto. Sedaj se pa naj odprejo oči tistim, ki so dali svoj dragoceni glas republikancem. Sedaj potrebujemo še republikanskega prezidenta. Inženir Hoover je bil najboljši varčen. On je varoval tudi delavce, da niso imeli žaljavih rok. In tako se nam bo godilo tudi v bodoče.

Zgodovina nam pove, kako se je godilo v zadnjem stoletju, ko so bili republikanci na krmilu in ni bilo v krizah nobenega dela nikjer. Joseph Spraje, salunar na Globe st. v Lorainu, O., mi je mnogokrat pripovedoval, kako je bilo: Imel je 10 ljudi na hrani in stanovanju, mož, žena in dva otroka, skupaj 14 oseb. In od te ogromne družine je delal le en boarder, ki je za 12-urno delo prejel \$1,25. Ta purš je plačal \$5 hrane na mesec in s temi petimi dolarji so se val skupaj preživljali. Jože Spraje pa je hodil na neko farmo koruzo ličkat za 10c na dan in hrano, moral pa je delati od zore do mraka. Tako mi je on večkrat pripovedoval. Če še živi ali ne, mi ni znano.

Čenjeni čitatelji! To sem napisal, da boste previdni pri letošnjih volitvah, komu boste dali svoj glas: sebi v prid, ali vašemu delavskemu sovražniku, kapitalistu, ki ima povsod svoje plačane agente. Ti vam hvalijo — za denar — tega ali onega kandidata, to ali ono stranko. Moje priporočilo je, če bo predsednik Roosevelt ponovno kandidiral, oddajte mi svoj glas in ne poslušajte njegovih sovražnikov, ki pripovedujejo volilec, da delavstvu ne da dovolj svobode. Nikdo mi ne more dokazati, da je kdaj dal kakšen predsednik Združenih držav toliko svobode kakor Roosevelt. Ali nas ni opominjal, da bi se organizirali strokovno? Kateri predsednik nas je še kdaj pozival, da bi mu pomagali gospodariti? Moja visoka starost kaj takega še ni doživela, čeprav sem krave pasel in marsikaj prestal dobrega in slabega, vselega in žalostnega in se boril za svobodo. In če ljudstvo neče poslušati tistega, ki ga kliče na pravo pot, ne pade krivda na učitelja; In najboljši učitelj in najvišje šole so lastne izkušnje iz življenja.

Tisti, ki pravi, da star človek pa mlad otrok sta enake pameti, tak človek spada naravnost v horišnico, ne pa med razsodne ljudi. Vem, da se bo kakšen študent skopal nad kravjeva pastirja, pa nič zato. Imam še vse lase in še vse lastne spomine, čeprav je moja moč izčrpana, ali moje izkušnje so vsak dan večje. Priznavam, da ima socialistična stranka najboljši program, toda moja visoka starost mi še ne spričuje, da pride na površje, ker ni sloge med narodom. In slogo pa razdirajo od kapitalizma plačani agenti. Pri-

poročam uredniku, da bi vsaj enkrat na teden posvetil in priporočal kandidate, ker ima on več upogleda kakor pa potovalni zastopnik Procvete in krvavi pastir.

Anton Zidanšek, zastopnik.

Večerinka SDD

Detroit, — Prošlega 31. dec. smo obhajali staro in novo leto pod avspicijo gospodinjskega odseka SDD. Običajno ima gospodinjski odsek vedno veliko udeležbo, toda 31. dec. pa je prekosila vse prejšnje. Dokaz temu je čisti dobiček nad \$300. To vsoto in še več je GK takoj izročil blagajniku SDD z navodilom, naj se plača na dolg SNPJ. V imenu SDD in direktorija se na tem mestu zahvalim vsem članicam gosp. društva kluba za njih trud in požitvalnost.

V 12 letih je ta odsek pripomogel domu ne samo s stotaki, marveč s tisočaki. Torej dolžnost nas vseh je, posebno pa delničarjev, da gremo gospodinjskemu odseku na roko in se udeležimo vseh njegovih priredb, da jim damo še več veselja do dela. Upam, da bomo to storili v soboto, 3. febr., ko bodo naše žene z odborom SDD vred priredile večerinko. Vstopnina je samo 15c. Kot sem slišal, namerava gospodinjski odsek pokazati nekaj novega na tej večerinki. Zabava bo gotovo prvovrstna. Apelliram še posebno na delničarje, da se udeležijo, ker to je tudi njih dolžnost.

Opozarjam tudi članstvo društva 518 SNPJ, da bi se bolj zanimali za društvene seje in splot za vse, kar se godi pri društvu in jednoti. Kot sem slišal iz letnih poročil, na članstvu ne napredujemo, pač pa skoro nazadujemo. Apelliram na vse člane našega društva, da gremo na delo za nove člane, kajti naše društvo je pred leti štelo še enkrat toliko članov kot jih šteje danes. Torej glejmo, da v tem letu pomnožimo naše članstvo. Anton Krzisnik.

Soderstrom obrži svojo pozicijo

Chicago, Ill., 31. jan.—Čeprav je eksekutivni svet Ameriške delavske federacije suspendiral vse krajevne organizacije mednarodne tiskarske unije, bo Reuben C. Soderstrom, član te unije, obrdžal svojo pozicijo kot predsednik državne delavske federacije. William Green, predsednik ADF, je po naznanilu o suspendiranju tiskarjev dejal, da upa, da se bo Soderstrom pridružil kateri drugi uniji ADF. Tiskarska unija je bila suspendirana, ker se je uprla plačevanju izrednega asesmenta v sklad ADF za financiranje boja proti unijam Kongresa industrijskih organizacij. Soderstrom je sourednik z V. A. Olanderjem, tajnikom-blagajnikom državne delavske federacije, publikacije Weekly News Letter.

Za nabiranje prispevkov

Na podlagi nevtralnostnega zakona ni dovoljeno nabirati prispevkov za vojskujoče se države: Nemelja; Francija, Poljska, Kanada, Indija, Avstralija in Nova Zelandija. Smejo se pa nabirati prispevki za zdravniško pomoč oziroma za oblačila in prehrano, da se odpomore človekemu trpljenju, to pa le pod gotovimi regulacijami, ki jih zakon določa. Vse osebe ali organizacije, ki hočejo nabirati sklade, se morajo registrirati pri državnem departmentu v Washingtonu in vložiti zaprisežene izjave, vsebujoče popolne informacije glede nabiranja in distribucije nabranega denarja.

Nevtralnostni zakon določa stroge kazni, ako ga kdo prekrši.—PLIS.

Radoveden otrok

"Očka, kaj je podmornica?"
 "To je ladja, ki plava pod morskovo površino."
 "Zakaj plava pod morskovo površino?"
 "Ker je smejo videti."
 "Zakaj je ne smejo videti?"
 "Ker bi jo bombardirali."
 "Zakaj bi jo bombardirali?"
 "Ker torpedira druge ladje."
 "Zakaj jih torpedira?"
 "Zato, ker je vojna."
 "Zakaj je vojna?"
 "Še eno vprašanje, pa ti pri- peljem zašušico..."

Garner bi rad uničil mezdni zakon

Rudarska unija mu očita zvezo z reakcijo

Columbus, O., 31. jan.—Delegatje na konvenciji rudarske unije UMWA so obdoličili podpredsednika Garnerja, da hoče uničiti zakon minimalne mezde in maksimalnega delovnika. Zvezal se je z reakcionarnimi delodajalci in reprezentanti velebiznisa v kongresu, da ubije ta zakon.

Resolucija, ki je bila glasno sprejeta na konvenciji, pravi, da je administrator mezdnega zakona, ki ga je imenoval predsednik Roosevelt, nesposoben v izvrševanju svoje službe. Ta tudi poziva kongres, naj dovoli večje aropriacije za izvajanje zakona.

Delegatje so se izrekli proti posojilu Finski in vsaki drugi zavojevni državi, dusi so naglašali, da so njih simpatije na strani Finske, ki se bori za svojo neodvisnost in svobodo proti Stalinovim četam. Thomas Kennedy, tajnik-blagajnik rudarske unije, je dejal, da so posojila tuji državi prvi korak v vojno. C. F. Davis, predsednik rudarskega distrikta UMWA v West Virginiji, ki je služil v ameriški armadi v teku svetovne vojne, je podprl Kennedyjevo izjavo. Ameriška posojila zaveznikom v zadnji vojni so potisnila Ameriko v krvavi konflikt.

Druga resolucija, sprejeta na konvenciji, je proti rabi državne milice v sporih med delavci in delodajalci. Milica služi slednjim pri razbijanju stavk in delavskih shodov. Državni miličniki napadajo pikete, pobijajo stavarke in uganjajo nasilja.

Ali je mogoč socializem brez socializma?

(Nadaljevanje z 2. strani.)

li, bodisi v enem obratu, državi ali občini — ki omejuje samoodlobo ljudi, pa je v nasprotju s socializmom, ker socializem stremi po odpravi zatiranja človeka po človeku, socializem pomeni svobodo. Socializem je nadaljevanje idej, ki jih je proklamirala velika francoska revolucija: Svoboda, enakost, bratstvo — ne pa njihovo zanikanje.

Znan marksist je rekel:

"Ako naj katerikoli totalitarni režim uvaja neki socializem, potem sem neizprosno nasprotnik tega socializma, kajti tako "socializirano" gospodarstvo je huje kakor privatno kapitalistično gospodarstvo v vsem svojim grehi, kajti to vsaj ne zabranjuje človeku, da si proti njemu; ako si totalitarni nasilni režim centralistično podredi gospodarstvo, potem so mu ljudje končno veljavno, brezupno izročeni z vsem svojim življenjem. To je moja socialistična izpoved. In gotovo je to izpoved vsakega socialista, ki ima še srce in razum."

Danes je vojna spet zajela že velik del sveta, vojna, ki jo je človeštvo v vseh časih smatralo poleg kuge in lakote za najhujše zlo. Toda, kakor je vojna strašno zlo, moramo računati z njo kot z danim dejstvom. Zato so se tudi jasno opredelili ob njenem izbruhu tako francoski kakor angleški socialisti, tako socialisti manjših kulturnih narodov kakor celotna strokovna internacionala, ki združuje najširše množice delavstva, ki stremi po pravici in ki čuti, da gre za svobodo ali despotizem, za človeštvo ali sužnost, za ponovno zmago barbarstva ali rešitev človeštva. Iz jasne zavesti in očiščeni, ki preveva kulturni in svobodoljubni svet, sledi, da se bodo iz vseh strahot tem mogočnejše uveljavili svetli ideali napredka in da bo človeštvo po vseh uničenjih in ponižanjih zaživeo novo, lepo dobo, kakršne še deslje ni poznalo. —rk- v Svobodi.

SLOVENSKA NARODNA PODPORA JEDNOTA
 izdaja svoje publikacije in še posebno list Prosveta za koristi, ter potrebuje agitacije svojih društev in članstva in za propagando svojih idej. Nikakor pa ne za propagando drugih podpornih organizacij. Vsaka organizacija ima običajno svoje glasilo. Torej agitatorni dopis in naznanila drugih podpornih organizacij in njih društev naj se ne pošiljajo listu Prosveta.

Knjižnica v novem uradu Splošne morinarske unije (CIO) v New Yorku.

NOČ PO IZDAJI

LIAM ROMAN Poslovenil OTON ŽUPANČIČ

"Pa postavim, da ti ne bi povedal, kaj boš storil, kaj?"

"Veš, tega ti pa ne povem. Storimo pa lahko marsikaj: To sam veš, ali ne? Dano ti je na voljo. Ali mi povej ali pa se bom jaz potrudil in povedal tebi in sodiču." Premolknil je, nato je pristavil: "In Bartly Mulholland tukajle mi bo pomagal."

Nato je gledal Gypa brez strasti, s hladnim, mirnim izrazom, kakor bi preiskoval kip. Gypu so prsi plale. Nato ni bil pripravljen, da ga bo Gallagher tako naravnost napadel. Pričakoval je, da bo Gallagher ubral svojo običajno prijateljsko in laskajočo taktiko, v svesti si, da bo svojo žrtev premamili ter ji bo slučajno in ponevedoma zdrknila z jezika kakšna važna beseda. S tem žaljivo surovim, nesramnim napadom se je čutil Gypu v svojih pravih prikradjanega. Gallagher mu ni hotel izkazati niti te časti, da bi se z njim poigraval. Po temtaka mora že vse vedeti. Ali zares ve?

Gypa je zapustila zadnja sled oblasti nad samim seboj. Vdal se je blazni strasti. Zgrabil ga je val zmedene besnosti. Stisnil je pesti, da so kosti pokale. Desna noga mu je tako odvretena, da mu je škorenj hrešče drsel po kamenitih tleh, dokler ni tresel ob nogo pri klopi. Tam mu je obstala. Sključeno koleno se mu je treslo. Odprl je usta, in iz njih se mu je usul skoraj brez zveze, tuleč neurnik brezbožnih in umazanih kletvin proti Gallagherju. Izbruhnili jih je v brezkončnem stavku brez glagolov, zaimek ali veznikov. Rulil je, dokler ni moral prenehati, ker mu je pošla sapa.

Ko je Gypu prestal, se je zašilhalo lhtenje Mary McPhillipove. Silno je drhtela in ječala. Gallagher je vstal, šel mimo Gypa, ne da bi se zanj najmanj zmenil, ter prijel Mary za roko. Peljal jo je k sodniški mizi.

"Te priče ne potrebujem več," je dejal, "zato mislim, da jo smem spraviti v drugo sobo." Sodniki so prikimali. Peljal je Mary iz sobe. Gypove oči so ga povsod spremljale. Divje je strmel, in vse je kazalo, da je izgubil vso oblast nad svojim telesnim gibanjem. Kolena so se mu krčevito združila. Gallagher se je vrnil v sobo ter sedel za svojo mizo.

Gypove oči so bile še vedno uprte Gallagherju v obraz. Prejšanji izbruh ga je tako do kraja izpraznil, da je bil kakor iztesnena vreča. V žilici nad želodcem ga je bolelo. Ljudski govorniki poznajo to bolečino, kadar so govorili več nego uro pod gosto točo strastnih medklic. Oči so mu bile omamljene. Nekaka mehanska moč mu jih je priklepala na Gallagherjev obraz. Na vsako kretanje Gallagherjevga obraza se je podzavestno zdrnil. Vselej, kadar je Gallagher zgenil kak ud, ga je ostro zbudilo v žilici. Čutil je celo najneznatnejše premike. Kar ga je posebno plašilo, je bila Gallagherjeva navada, da je neprestano trzal z lici ter zdaj pa zdaj zakrčal s kočniki.

Kakor poprej, je trajal ta hudi napad samo nekaj trenutkov, dokler je Gallagher z nagubanim čelom pregledaval neke zapiske na svoji mizi. Toda trenutki so bili kakor leta, tako silen je bil napad. Gallagher je zopet izpregovoril.

Tedaj je prišla nad Gypa zopet čudna sprememba. Kajti kakor hitro je Gallagher izpregovoril, mu je hipoma odleglo. Globoko je zaspel. Vzdihnil je. Prijeten srh mu je preletel telo, kakor preprihne poleti hladna sapa gladino sparjenega jezera. Ustnice so se mu zopet pomirile. Gallagherjev glas je imel sedaj drugačen zvok. Bil je mehkejši. Bil je prijazen. Bil je ... častna beseda ... bil je prepričljiv. Torej je nekaj upanja ... nekaj upanja mora biti še.

"Kaj si hotel Gypu?" je vzkliknil Gallagher. "Kaj si hotel z vsemi temi lažmi, ki si nam jih nadrobil o Podgani Mulliganu? Samega sebe bi se moral sramovati. Tudi če imaš kakšno jezo zoper njega, to še ni vzrok, zakaj bi mu skušal kaj takega podtekniti. Sveta nebesa! Špases človek si, Gypu. Kaj ti je činilo v glavo, da si mi pripovedoval, kako si ga videl noč v dunboyskem zavetišču, ko vendar prav dobro veš, da je bil prav tisto minuto komaj sto metrov od svoje hiše in tri milje ali še več od zavetišča? Ali si bil pijan, ka-li?"

"Vem, da sem bil pijan," je kliknil Gypu ves vesel v odgovor na ta prijazni Gallagherjev uvod. Jeza se mu je razpuhtela. Vsa duša se

mu je goreče sklanjala proti Gallagherju ter klicala na pomaganje. Po prvem stavku je za hip premočnil. Tiho se je sklanjal naprej ter napeto gledal Gallagherja, kot da pričakuje od njega, da bo on zanj zaključil izjavo. Ko pa so Gallagherjeve ustnice ostale zaprte, je vznemirjen ječal dalje, kot bi se brez skrbi spotal ob nevarne zapreke. Glas mu je bil neena-komeren in razburjen. "Vendar bi prisegel na Boga Vsegamogočnega, da je bil on tisti, ki sem ga videl, kako je stopil iz vrat in stekel po cesti za Frankijem. Če pa ni bil on, je moral biti kdo drugi njemu podoben, zakaj potra-mah bi ga zmerom povsod spoznala. Bi ga, pa če bi mi vteknili glavo v vrečo."

"Pripovedoval si mi," je nadaljeval Gallagher, v istem prijateljsko karajočem tonu, "da si šel po mestu za Podgano, dokler nista prišla do ... kje si že rekel, da si ga izgubil? Tega se zdaj ne spominjam."

Gypu se je zdrnil in je zajecjal. Moj Bog kaj je že, rekel? Zdal mora reči isto, kar je rekel prej. A ne more se spomniti, da bi bil pripovedoval, kako je zasledoval Podgano po mestu. Ali je rekel to v krčmi, ali ne? Čelo mu je gorelo, razbijanje po vrhu lobanje mu je slepilo oči in ga bolelo. Skoraj ponevedoma si je segel z roko na čelo in bleknil patetično v posebno visokem tonu presenetljivo otročji, histerični stavek.

"Zapovednik, ves sem zmešan in se ne morem ničesar domisliti."

Bil je strašen ta ginljiv, izgubljeni krik bolečine in popolnega obupa, ki se je izvil iz takega velikana.

"No, pa naj bo," je rekel Gallagher, "nikar se ne muči. Tej stvari moramo seči do dna, pa se je lotiva oba, nemara, da vso stvar le kako stakneva. Najbolje bo, da začneva pri koncu in se pomikava nazaj. Sla-bova-nazaj, dokler ne prideva do točke, kjer si izgubil tiste-ga moža, ki praviš, da si ga videl, kako je za-lezoval Frankija McPhillipa iz dunboyskega zavetišča. Potemtakem začnimo s tem, kje si bil, preden si prišel sem. Bartly Mulholland nam pravi, da si bil pri teti Betty z žensko, imenovano connemarska Maggie. Moral si biti z njo, ker je Bartly videl na svoje oči, kako si ji dal dva funtna bankovca. V sobi so bile tri praz-ne steklenice od whiskyja, kupil si jih po mo- jem ti. Ali ne? Po mojem ima človek pravico piti svoj whisky, ki ga je kupil iz svojega. To nima z našo zadevo nič opraviti, kajnedane, Gypu? Prav čisto nič. Mi hočemo samo priti na sled možu, ki je zalezoval Francisja Josepha McPhillipa iz dunboyskega zavetišča. No, in kaj vidimo potem? Neka tvoja prijateljica, (vsi ti so pri tej zadevi v oopredju, vai ti ljudje, ki so bili svoje dni naši sodrugi) ta je pripovedovala Bartlyju Mulhollandu, da si dal pri teti Betty neki Angležinji tri funte, dva funta pa teti Betty za neki dolg tiste ženske. Hotel si jo poslati nazaj v London. Tale krčma tete Betty je menda nekakšno pribežališče ali podoben zavod za izgubljene ženske. Pa to, seveda, nima z nami zopet nič opraviti. Človek ima pravico storiti s svojim denarjem, kar mu drago. Ampak ... križi božji, Gypu," je zavpil, udaril po mizi in bušil v čudno voder smeh. "Lep dan si si privoščil z njim. Kje si se nabral vsega tega denarja? Ha, le nikar se ne razburjaj, saj vem, da to meni nič mar. Toda, če te naj zopet sprejmemo v organizacijo ... hm, grdi glasovi lete okrog ... saj veš, kako se po Dublinu razna- kajjo bedaste govorice. To je nekaj strašnega. Resnica pa je, da ljudje nekaj skušajo o mornarjih, ameriških mornarjih, ki so bili oro- pani za Cassidyjevo krčmo. To so seveda same govorice, in spet je ta tvoja prijateljica, Katie Foxova — ali naj jo imenujem tvojo ex-sodružico? — odgovorna za te govorice po zadr- dilu Bartlyja Mulhollanda. Seveda je to očividno izšlo od nje. Po vsej verjetnosti si je iz- mislila to zgodbo zanalašč, samo ker si šel z drugim dekletom. Ali pa ... povej mi, ali je v tem kaj resnice, Gypu? Namreč v govorici, da si oropal nekega mornarja."

Gypu se je zdrnil, kakor iz težkega spanja. Možgani so mu delali v stoph, ko je skušal pre- misliti, naj li reče 'da' ali 'ne'. Ako reče 'da', ali ga bi ujeli na laži? Ako reče 'ne', ali bo mo- gel najti kakšno drugačno razlago, odkod ima denar? Več drugih vprašanj in problemov se mu je hkrati motalo in trilo po glavi.

"(Dalje prihodnjic)

voda, ga je treba vsaj opozoriti." "Čudno, našem prijatelju Nikolaju dajem čaj zmerom tako, pa se nikoli ne pritožuje." "Ker tvoj Nikolaj nima grla, ampak navaden žleb ... Ta don Juan." "Kaj hočeš s tem reči?" "Daj mi mir s tvojim Nikolajem. Neprestano me jeziš. Danes mi daš vrelo vodo, in to poj- de tako dolgo, dokler ne pogin- em ... Potem boš lahko s tvoj- im Nikolajem srečno in zado- voljno živila ter se ti ne bo tre- ba bati, da bi te tvoj mož zalotil in flagranti ..."

"Kaj hočeš s tem reči?" "Pravim, če mi daš še enkrat vrelo vodo ..."

Zena je planila kvišku, pre- vrnila stol in zaklicala: "To ni voda! To je čaj! Nava- den čaj! Vsi pijemo ta čaj! Ti barbar ... vsi pijemo ta čaj ..."

Ustne se mu je odprla stranska vrata in se stopila v sobo dolga, suha žena, brčkone sorodnica.

"Zena je prišla koščeno damo za roko in vzkliknila: "Lili naj govori, ona ni zain- teresirana na tej stvari. Lili, pokusi čaj! Ali je vroč?"

Lili je vzela kozarec, pokusila in rekla: "Fuj ... Čaj je vendar mla- čen."

Mož se je prijel za glavo, be- gal kakor blazen po sobi gori in doli ter kričal, kakor da je histeri- čen: "Mlačen, ha ... mlačen ... Vsi skupaj držite ... Vsi ste zo- per mene ... Če je to mlačna voda, potem ste vi vsi lopovi, goljufi ..."

"Vladimir Ivanovič," je rekla Lili ponosno, "mene lahko žali- te, zakaj jaz sem uboga deklica, ki stanuje pri svoji sestri, toda vi morate premisliti, kaj govo- rite."

"Meni ni treba ničesar pre- misliti!" je besno zakričal mož.

"Prosim ... jaz moram reči ... meni se zdi vaše ravnanje pod- lo ... Če vam moja sestra ni pogodu, zakaj ste jo pa vzeli? Mož, ki se norčuje iz žen, kate- re se ne morejo braniti, je v mo- jih očeh podel."

V tem hipu so se odprla vrata in v sobi je stopila stara pestun- ja.

"Kaj pa tako hrumite tukaj?" je zaklicala razgorčena.

"Otrok je pravkar zaspal." "Mož je prijel pestunjo, jo vle- kel k mizi in zaklical: "Pestunja! Vi ste edina pame- tna ženska v hiši ... Povejte, ali je mogoče piti tale čaj?"

Pestunja je pokusila čaj, na- to pa je rekla z glasom popolne- ga prepričanja: "Ne, tega čaja ni mogoče pi- ti ..."

"No, je odvnil mož, "ali ni- sem zmeraj trdil, da je pestunja pametna ženska?"

"S teboj drži, ker hoče več meze, samo dela se, kakor da si je ustnice sezgala."

"Zakaj sezgala?" je vzklikni- la pestunja, "čaj je vendar mr- zel ko led ..."

"Kaj?" je zakričal mož. "Spr- avite staro proč, sicer jo zadr- vim ..."

"Milostivi gospod!" je vzkli- nila starka in začela jokati. "Nič več nisem mogel ostati pasiven gledalec. Pograbil sem klubok in tekel k sosedovim."

"Oprostite, gospod," je dejal, "da sem kot neznanec planil k vam v sobo. Skozi svoje okno sem vi- del vse, kar se je tu godilo. Vsa iz- med vas, gospoda, ima s svoje- ga vidika prav. Vi, milostiva, ste dali svojemu možu res zelo vroč čaj. Vaš mož si je oparil ustni- ce in se je začel z vami pre- rekat. Vaša sestra je prišla v so- bo deset minut pozneje, in seve- da je bil čaj že mlačen. Pestunja je prišla še deset minut pozneje kakor vaša sestra, in čaj je bil že mrzel. Toplota tekočine se, kakor je znano, ako pride v stik s zrakov ..."

"Oprostite, gospod," je vpra- šal mož, "kaj pa prav za prav hočete?"

"Jaz? Prav nič ... hotel sem vam le oči odpreti ... Skozi svo- je okno sem videl, kaj se je go- dilo v tej sobi ..."

"Lep pose!" je strupeno pri- pomnila gospa. "Sosedu opazova- ti ... vohuniti ... Sram vas bo- di!"

"Lepa vzoja," je pripomnila sorodnica, "vtihotapiti se v tujo hišo in potem še neznanec pri- digati o morali ... fuj!"

In pestunja je dejala:

Ohijski guverner John W. Bricker (levo) in clevelandski župan Harold H. Burton.

Dekle na sliki

Napisal J. Baur

Peter je v nekem umetnost- nem časopisu staknil sliko vitke deklice v kratki obleki. Njeni pšenično rumeni lasje so plapolali v vetru. Na njenem obrazu pa sta se čudovito zrcalili in spa- jali trpkost in ljubeznivost. Za ozadje te slike je slikar naslikal pokrajino s temnimi gozdovi, v bližnji kotanji so se pa pasle sr- nice. V to sliko se je Peter za- ljubil na prvi pogled.

Šmka se je imenovala "Diana," slikar, ki jo je naslikal, se je pa pisal Robert Birkner. Pod sliko je še pisalo: "Slika igralko Mi- lene Romerjeve." Peter je obč- ūtil nenavdano nagnjenje do te ženske. Čudno, saj je poznal, sa- m njeno sliko in to mu je bilo že dovolj. Odsej je imel edino željo, da bi prišel v stik s tem dekletom. Bil je prepričan, da bi mu gotovost, da je ta ženska nedosegljiva, spet vrnila duševni mir. Peter je bil že mlaj in je zato izbral precej nevarno, to- da ravno pot za dosego svojega cilja. Pisal je: "Spoštovana gos- pa! Moram Vas spoznati! Kdaj Vas smem obiskati?" Te vrsti- ce je poslal na naslov Milene Ro- merjeve, igralko. Ali bo pismo doseglo svoj cilj, to je prepustil usodi.

Odgovor, ki ga je kmalu nato prejel, je imel samo nekaj besed. Živčno pokončna pisava pa ni- kakor ni bila sorodna čudoviti "Diani." Odgovor se je glasil: "Spoštovani gospod! Pričakujem Vas v nedeljo popoldne doma, pri meni, Cesta X, št. 17, Milena Ro- mer-Birknerjeva."

"Romer-Birknerjeva" je čital Peter osuplo. Torej je bila s li- karjem poročena. Zavedal se je, da bodo ostale njegove najskriv- nejše želje neizpolnjene. Ta go- tovost bi mu zdaj lahko že zad- očala. Vendar nikakor ni hotel plaho bežati pred resnico. Ta- kogo se je odločil, da bo šel vse- en h gospe v vas.

Nebo je bilo pokrito z oblaki in deževalo je. Peter je stopal nekoliko ozlovoljen po zapuščeni ulici. Na vrtnih vratih prepro- ste vile, številke devetnajst je bral samo ime: Milena Romer- Birknerjeva. Ob misli, da st- anuje sama, se je nekoliko pomi- ril, nato je pa pozvonil. Služki- nja mu je odprla, ga peljala v so- bo in ga prosila, naj počaka. Po slikah, ki so visele na stenah, je Konrad takoj spoznal, da so delo istega slikarja kakor je bila nje- gova Diana. Kmalu je spoznal tudi starost teh slik in postalo mu je jasno, da Robert Birkner ni več med živimi. Peter se je zdaj celo čudil, da je v svoji go- rečnosti Dianino sliko neizmisl- no prestavil v sedanost. Zato ni bil prav nič razočaran, ko je stopila v sobo stara osivela dama Milena Romer-Birknerjeva, ki je bila pred mnogimi leti deklica Diana. Nikakega razočaranja ni občutil, ko je zagledal to ženo. Vsa njena kreka milina se mu je zdela podobna obitrahemu dne- vu. Imel je občutek, da se mu njene svetle oči prizanesljivo smehljajo. Čutil je, da bi bilo pred njo grdo prikriti pravi vzrok svojega občasa.

"Pri moji prejšnji gospodi — je tudi prišel nekoč imeniten gospod, in pozneje je izgubil plaš iz predsobe. Pojdi, moj dragi, pojdi ..."

In zdaj so stali vsi štirje slo- ni, pozabili so svoj prepir in so me jezno gledali.

Jaz pa sem se smehljaj in za- pustil sobo. Ljudje pač nečejo nikoli slišati resnice.

vstopila, pač ni pričakovala, da je v sobi nekdo, ki ga ne poznajo.

Peter je slišal, da je gospa de- jala: "To je moja hčerka Mari- ja!" V hipu se mu je zdela, da sanja. V naslednjem trenutku mu je Marija krepko podala roko in Peter ji je z utripajočim sr- cem gledal v obraz. To je bil on obraz, ki ga je Peter tako dolgo poznal. Neka skupnost ljubez- nivosti in trpkosti se je zrcalila na njem. Ti pšenično rumeni čela gladko počesani lasje, te so- nje oči; to je bila njegova "Diana!" Ne, to je bila pač njena va dvojnica. V hipu se je stras- nil in je hotel nekaj reči. Toda Marijina mati ga je prehitela. Povedala je hčeri, da je to njen študent, ki se zanima za očeto- ro delo. O tem sta tudi ves čas kramljala. Peter je bil tako pre- senčen, da se je hotel takoj slo- vitati. Toda Marija ga je pri- srčno prosila, naj še ostane in ka- je tudi njena mati ljubeznivo pritrčila, je res ostal.

Gospa Milena je takoj obrnila pogovor na njeno zadevo. Pri- nesla je sliko Diane in mu jo po- kazala, kakor da bi mu bila še neznanca. Dejala je, da bi gotovo vsak mislil, da je to Marijina slika. Vendar je to slika Robert Birknerjeva še pred njenim rojstvom, tako da je bila vzor te slike Marijina mati. "Večkrat sem mi je že zdela, da je ta slika nekako skrivnostna," je dejala gospa Milena.

Znočilo se je že, ko je Peter odšel iz vile. Deževalo ni več. Svetilke so bile zavite v megla, ko je zamišljeno stopal proti- nastaji. Le predobro je razumel gospo Marijo. Zablodo svojega srca mora pozabiti. Zdal pa, ko se je naposled osvobodil spomina na to vražjo sliko, se je do ušes zagledal v Marijino živo podobo. To ga je pomirilo in mu vrnilo veselje do življenja.

KANADSKI SLOVENEK

bi se rad seznanil s Slovenci v starosti 25 do 30 let v svrhu ženitve. Katera resno misli, naj se priglasil na naslov: Kanadski Slovenec, 2657 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill. —(Adv.)

TISKARNA S.N.P.J.

SPREJEMA VSA

v tiskarsko obrt spadajoča dela

Tiska vabila za veselice in shode, vizitnice, časnike, knjige, koledarje, letake itd. v slovenskem, hrvatskem, slovaškem, češkem, nemškem, angleškem jeziku in drugih

VOJVSTVO TISKARNE APELIRA NA ČLANSTVO S.N.P.J., DA TISKOVINE NAROČA V SVOJI TISKARNI

Vsa pojasnila daje vodstvo tiskarne.—Cene zmerne, unijako delo prve vrste

Pišite po informacije na naslov:

SNP J PRINTERY

2657-59 SO. LAWNDALE AVENUE

TeL. Rockwell 4904

CHICAGO, ILLINOIS

NAROČITE SI DNEVNIK PROSVETO

Po sklepu 11. redne konvencije se lahko naroči na list Prosveto in prišteje eden, dva, tri, štiri ali pet članov iz ene družine k eni naročnini. List Prosveta stane za vse enako, za člana ali nečlane \$6.00 za eno letno naročnino. Ker pa člani iz plačajo pri assessmestu \$1.20 za tednik, se jim to prišteje k naročnini. Torej sedaj ni varoka, reči, da je list predrag za člana SNP J. List Prosveta je vaša lastnina in gotovo je v vsaki družini nekdo, ki bi rad čital list vsak dan. Cena lista Prosveta je:

Table with subscription rates for Canada and Chicago, including weekly and monthly options.

Ispolnite spodnji kupon, priložite potrebno vsoto denarja ali Money Order v pisemu in si naročite Prosveto, list, ki je vaša lastnina.

Pojasnilo:—Vselej kakor hitro kateri teh članov preneha biti član SNP J, ali če se preseli proč od družine in bo zahteval sam svoj list tednik, bode moral tisti član iz dotične družine, ki je tako skupno naročena na dnevnik Prosveto, to takoj nanatanji upravništvu lista, in obenem doplačati dotično vsoto lista Prosveta. Ako tega ne stori, tedaj mora upravništvo znižati datum za to vsoto naročnika.

PROSVETA, SNP J, 2657 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Priloženo pošiljam naročnino za list Prosveto vsoto \$.....

1) Ime.....Čl. družstva št.....

Naslov.....

2).....Čl. družstva št.....

3).....Čl. družstva št.....

Mesto.....Država.....

Nov naročnik.....Star naročnik.....

Pri čaju

Arkadij Averačenko Sedel sem pri pisalni mizi v svoji sobi — pred menoj je bilo odprto okno, za oknom je bil vrt in nasproti je stala vrtna hladnica. Okna hladnice so bila odprta, tako da sem lahko prav dobro videl postaviti moža in žene, ki sta pravkar sedla k čaju. Žena je vzela kozarec, ga z brisačo izbrisala, postavila na podložek ter vprašala svojega moža: "Hočeš bolj temen čaj?" "Kajpa, saj veš!" je zagodrnjal mož. Ni spustil oči s ča-

sopisa, nesel je kozarec k ustom, krepko srknil, potem pa jezno poskočil: "Kaj pa je to?" Zvijal se je na stolu kakor ptič, ki ga je zadela krogla; nato je planil k čajni mizi, prezirljivo pogledal svojo ženo in de- jal ves besen: "To si storila nalašč!" "Kaj sem pa storila?" se je začudila. "Dala si mi vrelo vodo." "Kakšno vrelo vodo?" To je vendar prav navaden čaj!" "To ni čaj, to je vrelo vodo!" "Kaj hočeš reči s tem?" "To je podlost. Vse grlo sem oparil!"

"Ampak ..." "Veslje uživaš, če moreš svo- jemu možu napraviti kaj zlob- nega!" "Ampak ljubček ... ti si ven- dar sam kriv." "Jaz? Kako to?" "Če si tepec, bi se ne bi smel oženiti ... potem bi pil mrzel čaj." "Ti bi ne bila smela takega tepeca vzeti ... Pardon! ... Sicer pa si sama bedasta ... da ... bedasta ..."

"Jaz?" "Da, ti!" "Kaj hočeš reči s tem?" "Če se že da človeku, vrede"